

Høringsuttalelse 202407066 - Birkeland kraftverk

Til NVE

Jeg viser til søknad om konsesjon for Birkeland kraftverk i Flekkefjord kommune.

Jeg er største grunneier på Eitland (nabo, gårdsnummer 168), med interesser knyttet til Store Eitlandsvatnet, Lille Eitlandsvatnet samt innmark og utmarksområdene rundt disse vannene. Jeg ønsker å peke på flere forhold som ikke synes å være tilstrekkelig vurdert i søknadsgrunnlaget, og som gjør det vanskelig for meg å vurdere tiltakets konsekvenser.

Særlig gjelder dette manglende detaljer rundt:

- Mulig påvirkning av vannstandsforhold og flomforhold, spesielt for bekken og bekkedalen på Eitland, med de påfølgende mulige konsekvenser for adkomst og arealbruk på Eitland.
- Manglende kartlegging av vannlevende organismer og påvirkningen tiltaket kan ha for blant annet ørret og de tilhørende gyteområder på kort og lang sikt.
- Belastning på eksisterende vei til Store Eitlandsvatnet i forbindelse med utbyggingen.

Vannstandsforhold og flomforhold, spesielt for bekken og bekkedalen på Eitland:

Kartdata fra norgeskart.no viser at det kun er 10 cm høydeforskjell mellom Lille Eitlandsvatn (393,9 moh.) og Store Eitlandsvatn (393,8 moh.). Bekkeløpet igjennom den historiske innmarken mellom vannene går i et relativt flatt område og flommer fort over sine bredder i nedbørsrike perioder.

Ferdsl over bekken skjer normalt ved hjelp av store steinheller over bekken. Selv i ordinære nedbørsrike perioder, som langvarig høstregn, flommer vannet over bekken og oversvømmer den flateste delen av bekkedalen slik at det ikke er mulig å krysse tørrskodd. Dette skaper til tider allerede adkomstutfordringer over bekken og bekkedalen som skiller den vestre og østre delen av innmarken og utmarken på Eitland. Har opplevd mange ganger at jeg ikke kan krysse bekken (knedypt).

Søknaden beskrives slik at inntaket legges ca. 1 meter lavere enn alminnelig vannstand ved at det etableres en inntakskulp på kote 393 i utløpsbekken fra Store Eitlandsvatnet. Samtidig planlegges det en inntaksterskel i tilknytning til denne kulpen som skal bygges 1,5 til 2 meter høy, 7–10 meter lang og bygget som platedam i betong (ref. søknad om konsesjon punkt 2.2.4).

Jeg forstår søknaden og det medfølgende hydrologiske skjemaet slik at laveste kote i feltet er oppgitt til 393 moh. En terskelhøyde på 1,5 til 2 meter vil etter min forståelse bety at den fysiske damkronen risikerer å rage vesentlig høyere enn den naturlige vannstanden i Store Eitlandsvatn (393,8 moh.) og Lille Eitlandsvatn (393,9 moh.).

Siden søknaden også viser en høy effektiv sjøprosent på 27 % for dette feltet, er jeg bekymret for at dam/terskel konstruksjonen kan fungere som en propp under store nedbørsmengder.

- Det planlegges et flomoverløp med en bredde på 2–4 meter, men dybden på flomoverløpet og den nøyaktige kapasiteten fremstår som uklart. Karakteristiske flomvannføringer er kun basert på en regional Nevina-modellering og ikke lokale målinger over flere år.

Det fremstår uklart hvordan tiltakshaver skal sikre at Store Eitlandsvatnet sin vannstand vil være upåvirket både i ordinære nedbørsperioder, flom og stadig hyppigere ekstremvær.

Jeg kan ikke se at det foreligger dokumentasjon som avklarer at tiltaket ikke under noen omstendigheter kan medføre oppstuing av vannet bakover og skape en vannstandsheving.

- En vannstandheving vil få direkte konsekvenser for bruken av arealene på Eitland. Deler av innmarken vil i perioder kunne bli stående under vann eller bli vassdrukken, noe som kan gi varig forringelse av jordsmonnet og påvirke fremtidig landbruksutnyttelse, samt at det fører til økt terrengslitasje og erosjon av inn og utmarksarealer på lang sikt.
- Bruk og utnyttelse av inn og utmark kan bli vanskeliggjort til ulempe for grunneierne på 168.

Jeg ber NVE påse og sikre at følgende blir teknisk avklart og dokumentert:

- **Oppstuvningseffekt:** Det må kreves at søker dokumenterer at en terskelhøyde på opptil 2 meter i utløpsbekken ikke under noen omstendigheter kan medføre endret vannstand under lange nedbørsperioder, flom eller ekstremvær. Og at dette ikke vil forsterke eksisterende adkomst og flomutfordringer på Eitland.
- **Flomavledning:** Det må kreves dokumentert at det planlagte flomoverløpet på 2–4 meter har fysisk dybde og kapasitet nok til å avlede vannmassene under høy nedbør, flom og ekstremvær, uten at det medfører økt vannstand eller endret flomutbredelse, noe som er spesielt viktig for den flate bekkedalen på Eitland.

Fisk og gyteområder:

I søknaden fremgår det at det ikke er gjennomført egne undersøkelser av vannlevende organismer. Jeg stiller spørsmål ved om dette gir et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å vurdere konsekvensene for vannlevende organismer som ørretbestanden i området. Spesielt dersom tiltaket kan medføre unaturlig vannstandsvariasjoner, ref. det innledende punktet om vannstandsforhold og flomforhold.

Det er en etablert ørretbestand i både Store Eitlandsvatnet og Lille Eitlandsvatnet. Dette er godt kjent blant lokale grunneiere inkludert fallrettshaver, og det foregår aktivt sportsfiske i alle vann. I tillegg omtales det gode fisket på Eitland i *Bygdebok for Gyland* av Lars Fr. Nuland, hvor det gode fisket beskrives flere hundre år tilbake i tid. Dette viser at fiskeforekomsten er en historisk del av området.

Bekken mellom Lille Eitlandsvatnet og Store Eitlandsvatnet har en betydelig lengde og sand og gruspreget bunn. Den fremstår som en helt sentral gytebekk og rekrutteringskilde for fiskebestandene i begge vannene. Siden denne bekken ligger i et flatt landskap med svært lite fall, stiller jeg spørsmål ved om selv mindre variasjoner i vannstand kan påvirke ørreten og organismene fisken lever av.

- Jeg kan ikke se at gyteområdene eller konsekvensene for disse er undersøkt eller vurdert særskilt i søknaden, og ber NVE påse at dette blir tilfredsstillende kartlagt og ivaretatt.

Veien til Store Eitlandsvatnet:

Søknaden legger til grunn at eksisterende vei skal benyttes, men omtaler i begrenset grad hvilke konsekvenser anleggstrafikken vil få for veien.

Anleggsperioden antas å innebære transport av tunge maskiner, lastebiler og rør som påfører veien en vesentlig større belastning enn normal bruk. Søknaden beskriver i liten grad hvordan denne trafikken skal foregå, hvilke belastninger som forventes, og hvordan øvrige veieieres interesser skal bli ivaretatt.

Jeg etterlyser en klar og forpliktende avklaring rundt følgende punkter før en eventuell konsesjon gis:

- Dokumentasjon av veiens tilstand før anleggsstart.
- Plassering av det økonomiske og fysiske ansvaret for løpende vedlikehold under anleggsperioden.
- Ansvar for utbedring av skader og sluttdokumentasjon etter avsluttet prosjekt, samt ansvar for eventuelle fremtidige skader som skyldes anleggsfasen eller senere vedlikehold.

Samlet vurdering:

På bakgrunn av de overnevnte utfordringene ber jeg NVE med sin kompetanse vurdere om kunnskapsgrunnlaget i saken er tilstrekkelig til å fatte et vedtak.

Basert på informasjonen tilgjengelig føler jeg meg veldig usikker på om mine interesser som nabo og grunneier i området er tilstrekkelig ivaretatt. Både når det gjelder vannlevende organismer som fisk og dens gyteområder, vannstandsforhold, flomforhold oppstrøms inntaket, samt konsekvenser for de øvrige veilagmedlemmer.

Med vennlig hilsen,

Sven Ingve Gjemlestad

Berørt grunneier på Eitland, Gårdsnummer 168.